

KONFERENCJE

Nowe Muzeum Morskie w Szczecinie

W Szczecinie w dniach 27–28 lutego odbyło się międzynarodowe seminarium „Muzea morskie i zabytki techniki”, zorganizowane przez Biuro ds. Morskich Urzędu Miasta oraz Muzeum Narodowe. Zaproszono na nie reprezentantów nadbałtyckich muzeów morskich z Gdańska, Kaliningradu, Karlskrony, Kłajpedy, Rostocku, Stralsundu i Turku. Seminarium, w którym jako przedstawiciele CMM uczestniczyli dyrektor dr inż. Jerzy Litwin i dr Robert Domżał, miało na celu prezentację doświadczeń w zakresie tworzenia i rozwijania tego rodzaju instytucji oraz dyskusję o ich przyszłości. Planowana jest bowiem budowa na terenie Łasztowni nowej siedziby dla Muzeum Morskiego, które byłoby placówką samodzielną (obecnie funkcjonuje jako Dział Morski w budynku Muzeum Narodowego przy Wałach Chrobrego). Przygotowano już wstępną koncepcję obiektu i, we współpracy ze środowiskiem żeglarskim, założenia dla funkcjonowania muzeum, które miałyby być centrum badawczym, placówką naukową i wystawienniczą oraz miejscem organizacji festynów historycznych i imprez żeglarskich. W trakcie seminarium nadeszła informacja, przyjęta przez jego uczestników z dużą satysfakcją, że inwestycja ta otrzyma wsparcie Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego. Jak przypomniał w swoim wystąpieniu dr J. Litwin, pomysł utworzenia w Szczecinie muzeum morskiego powstał już ponad 50 lat temu, nie spotkał się jednak ze zrozumieniem ówczesnych władz, a jego autor dr Przemysław Smolarek został zaproszony przez powstałe w 1958 roku Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Morskiego w Gdańsku do grodu nad Motławą, aby tu realizować swoją ideę.

Spotkanie Grupy Monitorującej

W dniach 9-11 marca w Krakowie spotkała się Grupa Monitorująca Wspólne Dziedzictwo Kulturowe państw nadbałtyckich. Organizatorem posiedzenia był Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, a jego głównym celem przygotowanie programu spotkania ministrów kultury krajów nadbałtyckich, które odbędzie się w październiku br. w Rydze na Łotwie. Innym ważnym tematem był program i organizacja 4. Forum Bałtyckiego Dziedzictwa Kulturowego, które planowane jest również w Rydze jesienią 2009 roku. Przewodniczący grupy zajmującej się problematyką archeologii podwodnej przedstawił proponowany do wprowadzenia kodeks dobrych praktyk w zakresie podwodnych poszukiwań i badań archeologicznych – dotyczyły on tych krajów, które nie sygnowały konwencji o ochronie dziedzictwa podwodnego. CMM w spotkaniu reprezentowali: dyrektor dr inż. Jerzy Litwin oraz dr Robert Domżał.

PROJEKTY

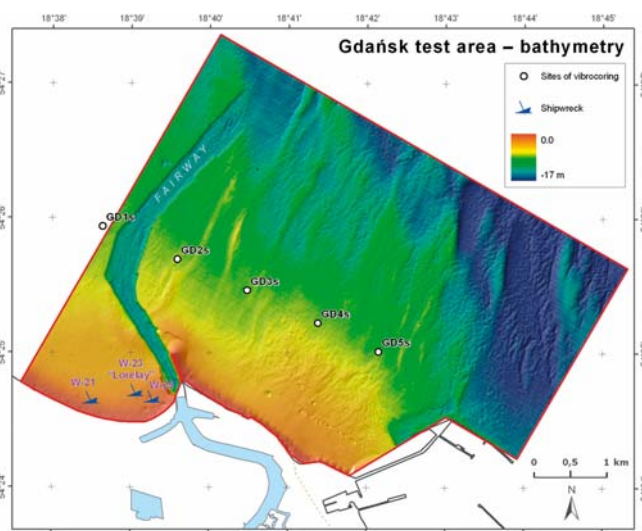
Szkutnictwo dorzecza Wisły i Odry

Trwają prace nad rozpoczętym w październiku ubiegłego roku projektem badawczym „Przemiany w szkutnictwie rzeczonym w dorzeczu Wisły i Odry”, zakwalifikowanym do finansowania w ramach 33. konkursu projektów badaw-

czych ogłoszonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Projekt obejmuje przeprowadzenie studiów nad pozostałościami pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych rzecznych łodzi jednopiennych służących do transportu towarów, wczesnośredniowiecznej łodzi klepkowej z miejscowości Łąd oraz statków rzecznych z okresu późnego średniowiecza i czasów nowożytnych. Studia opierać się będą z jednej strony na analizie dokumentacji pozyskanej w trakcie prac archeologicznych i na wynikach analiz specjalistycznych, z drugiej natomiast na kwerendach archiwalnych oraz analizach źródeł ikonograficznych przedstawiających statki rzeczne i dostępnych materiałów porównawczych z innych terenów europejskich. Końcowe wyniki prac zostaną opublikowane w postaci monografii, w której przedstawione zostaną przemiany zarówno w konstrukcji statków używanych na rzekach dzisiejszej Polski, jak i w żegludze śródlądowej, od czasów najdawniejszych po XIX wiek.

Badania dna morskiego

W ramach projektu MACHU Zakład Oceanografii Operacyjnej Instytutu Morskiego w Gdańsku wykonał na zlecenie CMM pomiary hydroakustyczne i geofizyczne na 3 poligonach: w Zatoce Gdańskiej (rejon starego stożka Martwej Wisły i dawnego wejścia do portu Gdańsk), w Zatoce Puckiej (rejon redy portu w Pucku i przedpola Zakładów Remontowych – obszar występowania średniowiecznych konstrukcji hydrotechnicznych) oraz w rejonie położonym 6 mil morskich na północ od portu Ustka (obszar występowania skamieniałych pozostałości lasu). Ponadto na dwóch poligonach pobrano próby rdzeniowe. Wyniki prac są w chwili obecnej opracowywane przez zespół naukowców z Państwowego Instytutu Geologicznego w Sopocie i zostaną wstępnie zaprezentowane na spotkaniu roboczym projektu MACHU, które odbędzie się pod koniec kwietnia we Frankfurcie. Będzie można zapoznać się z nimi także na stronie internetowej projektu: www.machuproject.eu.

Batymetria poligonu testowego nr 1 w Gdańsku (przygotowanie: Instytut Morski w Gdańsku)

Warsztat szkutniczy w Kątach Rybackich

W związku z przygotowywanym polsko-norweskim projektem warsztatu szkutniczego w Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich, w dniach 17-19 marca w CMM gościł pan Anders Geerten, kierownik warsztatu szkutniczego w Hardanger Fartøyvernssenter w Norwegii. Wniosek o dofinansowanie wspólnego projektu w ramach Funduszu Wymiany Kulturalnej złożony zostanie w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego do końca maja. Hardanger Fartøyvernssenter jest jednym z trzech narodowych ośrodków konserwacji zabytkowych statków, a zaczął swoją działalność w 1984 roku od projektu restauracji stuletniego słupa *Mathilde*, łącząc prace na żaglowcu z programem resocjalizacji młodzieży. Obecnie skupia ekspertów z dziedziny konserwacji i budownictwa statków oraz łodzi, a realizowana przez Ośrodek koncepcja muzeum typu skansenowskiego z warsztatami szkutniczymi, powoźniczymi, kowalskimi itp., pracującymi na zlecenie, także osób prywatnych, przynosi dochód pozwalający na pokrycie 75% kosztów działalności.

NOWE ZABYTKI

Unikatowa kolekcja

CMM wzbogaciło swoje zbiory z zakresu nautologii morskiej o 15 obiektów nabytych od pana Petera von Busha z Karlskrony, od wielu lat zaprzyjaźnionego z naszym Muzeum. Są to modele łodzi z Oceanii (m.in. duży model łodzi żaglowej z Wysp Gilberta, ze stabilizatorem wysięgnikowym jednostronnym i żaglem z maty plecionej z liści palmowych), 10 wioseł ceremonialnych z Afryki i Oceanii, a także prawdziwy unikat – rzeźbiona dziobnica czółna żłobionego, charakterystyczna dla rzeki Ramu (północna część Papui Nowej Gwinei), przedstawiająca motyw głowy ducha przodka i łba krokodyla.

Dziobnica czółna z Papui Nowej Gwinei. Fot. Bernadeta Galus

PLANY

IX Konferencja Polskiego Muzealnictwa Morskiego i Rzecznego

Gotowy jest już program tegorocznej konferencji muzeów morskich i rzecznych, która odbędzie się tym razem w aż trzech miastach: 29 maja w Gdańsku, w głównej siedzibie CMM w Spichlerzach na Ołowiance, a 30 maja w Tczewie, w Muzeum Wisły oraz w Gdyni, w Muzeum Miasta Gdyni. Na pierwszy dzień zaplanowane są sesje: *Funkcjonowanie muzeum w społeczności* i *Muzea, skanseny, archiwa – działania i badania*, a także otwarcie wystawy „Polskie malarki o morzu”. Sesje drugiego dnia poświęcone będą problemom konserwacji zabytków, muzealnictwa morskiego w Gdyni oraz działalności stowarzyszeń. W programie tego dnia znajduje się też zwiedzanie Muzeum Wisły po kapitalnym remoncie oraz nowych siedzib Muzeum Miasta Gdyni i Muzeum Marynarki Wojennej. Konferencja organizowana jest w ramach VI Bałtyckiego Festiwalu Nauki.

Potop, powódzie, podtopienia

Przygotowywana jest koncepcja wystawy pod roboczym tytułem „Potop, powódzie, podtopienia”, nawiązującej do ekspozycji „Czeka nas powódź” w Muzeum Portu w Bremie. Grupa pracowników CMM pod kierownictwem pana Wojciecha Jońskiego opracowuje zagadnienia składające się na skomplikowaną problematykę relacji żywiołu wodnego i środowiska kreowanego przez człowieka: *Woda i potop w historii i mitologii*, *Powódzie*, *Okiełznać żywioł* (budowle hydrotechniczne, lodołamanie), *Gospodarka wodna* (zagrożenia powodowane przez zmiany klimatyczne oraz marnotrawstwo i zanieczyszczenie wody), *Rekreacja*. Otwarcie wystawy odbędzie się w czerwcu.

ZMIANY NA EKSPOZYCJI

Podwieszane modele

W spichlerzu „Miedź”, w wolnej przestrzeni pomiędzy salami parteru i I piętra, przygotowana została ekspozycja czterech modeli dawnych żaglowców. Dotychczas prezentowane tam były 2 modele ze zbiorów naszego Muzeum, a obecna wystawa jest realizacją koncepcji powstałej w Pracowni Konserwacji Modeli CMM. Modele podwieszane zostały w ten sposób, że są dobrze widoczne z obu kondygnacji, a w sali na I piętrze ponadto tworzą „las masztów”, intrygujący zwiedzających. Dwa z nich to modele dekoracyjne: fregaty „Die Estrela” z 1788 r., wykonany pod koniec XVIII wieku i statku „Copernicus”, wykonany prawdopodobnie w XIX wieku. Dwa kolejne to kopie zabytkowych modeli z Dworu Artusa w Gdańsku, wykonane przez Krzysztofa Bogackiego i Mirosława Bruckiego w Pracowni Konserwacji Modeli CMM: fregaty „Den Heldenmodige” i feluki śródziemnomorskiej z XVI wieku (w tym ostatnim przypadku mamy do czynienia z modelem rekonstrukcyjnym; przed zawieszeniem został on ponadto poddany zabiegom renowacyjnym).

Mirosław Brucki, kierownik Pracowni Konserwacji Modeli i ekspozycja czterech modeli żaglowców, której jest współautorem. Fot. Anna Ciemińska

NASZE ODDZIAŁY

Renowacja gretingów na „Darze Pomorza”

Kontynuowane są prace nad renowacją elementów drewnianych na pokładzie statku-muzeum „Dar Pomorza”. Po wymianie kołkownic (nagielbanków) w grudniu ubiegłego roku, przyszła kolej na kratownice (gretingi), wymieniane w marcu, a w kolejce czekają już drewniane nakładki relingów. Nad przebiegiem prac czuwa Dział Okrętowy CMM.